

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

Ülkemizde soya tüketimi yıllara göre değişmekle birlikte 3 milyon tonu aşmıştır. Üretim miktarımız ise TÜİK'in 2019 yılı verilerine göre sadece 150 bin ton civarındadır. Bir başka deyişle tüketimimizin ancak yüzde 5.7'sini yerli üretim soya ile karşılıyoruz. Yağlı tohumlar ve türevlerinin ithalatı için yıllara göre değişmekle birlikte yıllık 3 milyar dolar civarında döviz ödeniyor. Soya dünya genelinde yağlı tohumlar arasında öncelikli ürün olarak kabul ediliyor. Dünyada toplam yağlı tohum üretiminin yaklaşık yüzde 60'ını soya oluşturuyor. Ülkemizde ise bu oran sadece yüzde 2 düzeyinde. Yem sanayi ve kanatlı besiciliğin en önemli hammaddesi olan soya üretimini arttırmak ve ham yağ açığının ithalat ile karşılanması sırasında oluşan döviz açığını kapatmak, önemi yadsınamaz olan kanatlı sektöründe yem tedariki riskini ortadan kaldırmak için yerli soya üretimi şarttır. Onuncu Kalkınma Planı'nda 2023 yılında üretilecek soya miktarının 3 milyon tona ulaşacağı öngörülmekte ve gıda güvenliği açısından üretimimizin de bu düzeylere çıkarılması gerektiği vurgulanmaktadır. Soya tarımının yaygınlaşmasını engelleyen olumsuz faktörlerin kaldırılmasıyla üretim yaygınlaşacaktır. Unutulmamalıdır ki ekim nöbeti (münavebe) konusunda soya ülkemizin olmazsa olmazıdır. Bu anlamda, soya üretimi ve sertifikasız-kaçak tohum kullanımı, ithalata bağımlılığın önlenmesi için yaşanan sorunların tam anlamıyla tespit edilmesi, çözüm için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Anayasamızın 98'nci, Türkiye Büyük Millet Meclis İçtüzüğü'nün 104 ve 105'nci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz.

591

Apr 10 1962
Ontario, N.Y.

Ayhan BARUT
Adana Milletvekili

Sergey Tschukin

Ömer Gökhan Gönar
Kışla

Ali Seker
İstanbul 12/11

Azhar
Veli Azhar
Malayali Mr.

Mr. Hendrick HAKVERD
JAN KRA
M. hollu

Mehmet Göker
Burdos MV.

Orhan SUMER
Adana, M.Y.

Hüseyin Yıldız
Aydın Mr.

P. J. M.
 Burkhart by Burt
 Alone m
 [Signature]
 [Signature]

Ali Fauzi KASAP
Kumpang m.v.

SİBEL ÖZDEMİR
İT MU. ~~ÇAMUR~~
İREAN KAPLAN
GADIANTEP MU

Serkan TOPAL
Hatay Milletvekili

2222 Sayılı Meclis Araştırma Önergesi İmza Çizelgesi

[illegible]

GEREKÇE:

Soya tarımının yaygınlaşması ve kaçak tohum kullanımının önlenmesi gerekiyor. Ülkemizde soya tüketimi yıllara göre değişmekle birlikte 3 milyon tonu aşmıştır. Üretim miktarımız ise TÜİK'in 2019 yılı verilerine göre sadece 150 bin ton civarındadır. Bir başka deyişle tüketimimizin ancak yüzde 5.7'sini yerli üretim soya ile karşılıyoruz. Yağlı tohumlar ve türevlerinin ithalatı için yıllara göre değişmekle birlikte yıllık 3 milyar dolar civarında döviz ödeniyor. Soya dünya genelinde yağlı tohumlar arasında öncelikli ürün olarak kabul ediliyor. Dünyada toplam yağlı tohum üretiminin yaklaşık yüzde 60'ını soya oluşturuyor. Ülkemizde ise bu oran sadece yüzde 2 düzeyinde. Yem sanayi ve kanatlı besiciliğin en önemli hammaddesi olan soya üretimini arttırmak ve ham yağ açığının ithalat ile karşılanması sırasında oluşan döviz açığını kapatmak, önemi yadsınamaz olan kanatlı sektöründe yem tedariki riskini ortadan kaldırmak için yerli soya üretimi şarttır. Onuncu Kalkınma Planı'nda 2023 yılında üretilecek soya miktarının 3 milyon tona ulaşacağı öngörülmekte ve gıda güvenliği açısından üretimimizin de bu düzeylere çıkarılması gerektiği vurgulanmaktadır. Soya tarımının yaygınlaşmasını engelleyen olumsuz faktörlerin kaldırılmasıyla üretim yaygınlaşacaktır. Unutulmamalıdır ki ekim nöbeti (münavebe) konusunda soya ülkemizin olmazsa olmazıdır.

Tarımsal ürünlerin üretim planlamalarında sektörel dinamikler, ürünler arası pariteler, pazar yapıları ve destekleme politikası olmak üzere planlamaya yönelik bakanlık uygulamaları önem taşıyor. Mısır, pamuk ve soya birbirinin ikamesi gibi görülen ürünler olması nedeniyle soya üretiminin artırılması için bu ürünlerin fiyat politikalarının belli bir parite üzerinden birlikte belirlenmesi gerekiyor. Bazı ürünlerin yüksek ithalat tarifeleri ile korunması, soyada bunun olmaması soya satış fiyatlarını ve üretimi olumsuz etkilemektedir. Bu durumda bakanlık destekleme primleri önemlidir. Bunun için Havza Bazlı Fark Ödemesi desteği ile Sertifikalı Tohum Desteğinin artırılması, 70 kuruş/kg desteği ve 60TL/kg tohum desteği sağlanması, en az üçer yıllık olarak önceden ilan edilmesi gerekir. Soya tarımının yaygınlaşmasını olumsuz etkileyen faktörlerin arasında soyanın hasadında fiyat ve alım garantisinin olmamasıdır. Bu nedenle TMO'nun soya alımlarında piyasa düzenleyici bir oyuncu olması sağlanmalı, TMO asgari alım fiyatı ilan etmelidir. Yeni geliştirilen çeşitlerle birlikte soyada verim 600-700 kg/da seviyelerine çıkmış, üretici için cazip ve ekonomik bir faaliyet olmuştur. Bu anlamda soyada ithalata bağımlılığın kaldırılması, üretimin artmasıyla dışarıya çıkacak dövizin yurt içinde kalması sağlanabilir. Soya tohumculuğu alanında sağlıklı ve kaliteli üretimin devamlılığı için sertifikasız-kaçak tohum kullanımının önlenmesi gerekir. Çünkü sertifikalı tohum kullanımı verimi olumlu yönde etkilediği gibi, üretimi ve verimi olumsuz etkileyen çeşitli hastalıkların önüne geçer. Bu açıdan pamukta olduğu gibi soyada da Havza Bazlı Fark Ödemesinin sertifikalı tohum kullanımına bağlanması gerekir.

Bu yönleriyle birlikte soya üretimi ve sertifikasız-kaçak tohum kullanımı, ithalata bağımlılığın önlenmesi için yaşanan sorunların tüm boyutlarıyla saptanması, çözüm için gerekli önlemlerin alınması amacıyla Meclis Araştırması açılması amaçlanmıştır.